Európsky parlament
2024-2029

Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci

2025/2131(INL)

2.9.2025

NÁVRH SPRÁVY

s odporúčaniami pre Komisiu o smernici o spravodlivej transformácii vo svete práce: zabezpečenie vytvárania pracovných miest a revitalizácia miestnych hospodárstiev
(2025/2131(INL))

Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci

Spravodajkyňa: Jana Toom

(Podnet – článok 47 rokovacieho poriadku)

PR_INL

OBSAH

strana

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU 3

PRÍLOHA K NÁVRHU UZNESENIA: ODPORÚČANIA K OBSAHU VYŽIADANÉHO NÁVRHU 8

PRÍLOHA: VYHLÁSENIE O POSKYTNUTÝCH INFORMÁCIÁCH.....10

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

s odporúčaniami pre Komisiu o smernici o spravodlivej transformácii vo svete práce: zabezpečenie vytvárania pracovných miest a revitalizácia miestnych hospodárstiev (2025/2131(INL))

Európsky parlament,

– so zreteľom na článok 225 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ),

– so zreteľom na stanovisko Výboru pre právne veci k navrhnutému právnemu základu,

– so zreteľom na článok 47 a článok 55 rokovacieho poriadku,

– so zreteľom na články 4, 9, 46, 149, 151, 153, 162, 164, 174 až 178 a 349 ZFEÚ,

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 11. decembra 2019 o Európskej zelenej dohode (COM(2019)0640),

– so zreteľom na oznámenie Komisie zo 4. marca 2021 s názvom Akčný plán na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv (COM(2021)0102),

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti[1] (RRF), so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1056 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Fond na spravodlivú transformáciu[2] (FST),

– so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1057 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európsky sociálny fond plus (ESF+) a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1296/2013[3],

– so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/691 z 28. apríla 2021 o Európskom fonde na prispôsobenie sa globalizácii na pomoc pracovníkom, ktorí prišli o zamestnanie (EGF), ktorým sa zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1309/2013[4],

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/955 z 10. mája 2023, ktorým sa zriaďuje Sociálno-klimatický fond a mení nariadenie (EÚ) 2021/1060[5],

– so zreteľom na smernicu 2003/87/ES Európskeho parlamentu a Rady z 13. októbra 2003 o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Spoločenstve, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 96/61/ES[6],

[1] Ú. v EÚ L 57, 18.2.2021, s 17.
[2] Ú. v EÚ L 231, 30.6.2021, s. 1.
[3] Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 21.
[4] Ú. v. EÚ L 153, 3.5.2021, s. 48.
[5] Ú. v. EÚ L 130, 16.5.2023, s. 1.
[6] Ú. v. EÚ L 275, 25.10.2003, s. 32.

so zreteľom na správu Maria Draghiho zo septembra 2024 s názvom Budúcnosť európskej konkurencieschopnosti (ďalej len „Draghiho správa“),

– so zreteľom na plán pre kvalitné pracovné miesta,

– so zreteľom na odporúčanie Rady o zabezpečení spravodlivej transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo z roku 2022,

– so zreteľom na správu Výboru pre zamestnanosť a sociálne veci (A10-0000/2025),

A. keďže zelená a digitálna transformácia majú hlboký transformačný účinok na európske hospodárstva, regióny a pracoviská; keďže zabezpečenie účinného prechodu na klimaticky neutrálne a digitalizované hospodárstvo a zníženie závislosti od dodávok energie je nevyhnutné pre udržateľnosť, rast a konkurencieschopnosť Európy; keďže konečný úspech dvojakej transformácie bude vo veľkej miere závisieť od zabezpečenia toho, aby bola transformácia spravodlivá a inkluzívna pre pracovníkov, podniky a dotknuté regióny;

B. keďže riadenie prechodu na uhlíkovo neutrálne hospodárstvo by malo nielen podporovať prechod na nové pracovné miesta vo vznikajúcich odvetviach, ale aj zachovať a prispôsobiť existujúce pracovné miesta a odvetvia klimaticky neutrálnym a čistým priemyselným odvetviam a technológiám pre ľudí žijúcich na postihnutých územiach; keďže je dôležité, aby pracovníci a uchádzači o zamestnanie cítili pri zvládaní zmien podporu, a tak sa ciele stratégie do roku 2050 stretli s väčším pochopením a boli viac prijaté;

C. keďže hoci viacero dôležitých legislatívnych a nelegislatívnych iniciatív Únie má za cieľ alebo môže pomôcť riešiť vplyvy dvojakej transformácie (najmä Mechanizmus spravodlivej transformácie, FST, únia zručností, Sociálno-klimatický fond, ESF+ a Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti), v legislatívnom a politickom rámci pretrvávajú nedostatky, pokiaľ ide o narušenia vzniknuté na pracovisku, práva pracovníkov, sociálnu ochranu a sociálny dialóg; keďže len opatrenia na úrovni Únie môžu zabezpečiť skutočnú pridanú hodnotu a súbežnú vzostupnú sociálnu konvergenciu, aby sa prísľub „na nikoho nezabudnúť“ stal skutočnosťou;

D. keďže Draghiho správa identifikuje pretrvávajúci nedostatok zručností ako prekážku inovácií, zavádzania technológií a úsilia o dekarbonizáciu, čo zase brzdí rast a konkurencieschopnosť; keďže v Draghiho správe sa uvádza, že takmer 80 % malých a stredných podnikov má ťažkosti nájsť pracovníkov s vhodnými zručnosťami; keďže Draghiho správa ďalej zdôrazňuje potrebu zabezpečiť, aby rast produktivity a sociálne začlenenie išli ruka v ruke, pričom systémy sociálneho zabezpečenia členských štátov majú zásadný význam pre poskytovanie kvalitných verejných služieb, sociálnej ochrany, bývania, dopravy a starostlivosti o deti počas transformácie;

1. zdôrazňuje, že úspešný prechod na udržateľnejšie zdroje energie a priemyselné odvetvia bude zohrávať významnú úlohu v dlhodobej konkurencieschopnosti podnikov Únie na svetovom trhu; zdôrazňuje, že treba zabezpečiť, aby podniky a pracovníci boli dobre vybavení k tomu, aby dokázali využiť príležitosti vyplývajúce z prechodu na nové a inovatívne riešenia; domnieva sa, že záväzný rámec na riešenie výziev a príležitostí spravodlivej transformácie na pracovisku je nevyhnutný na zabezpečenie minimálnych

spoločných noriem, ktoré zabezpečia jasnosť a štruktúru pre pracovníkov aj zamestnávateľov pri predvídaní a riadení zmien a tým sa v konečnom dôsledku zlepší odolnosť, konkurencieschopnosť a vzostupná sociálna konvergencie Únie; zdôrazňuje, že regióny môžu podporiť spravodlivú transformáciu kombináciou sociálnej ochrany, hospodárskej diverzifikácie a územnej koordinácie s cieľom znížiť negatívne vplyvy a podporiť inkluzívnejší rozvoj;

2. zdôrazňuje, že vplyv dekarbonizácie na zamestnanosť presahuje rámec znižovania emisií v odvetviach fosílnych palív a bude mať širší vplyv, pokiaľ ide o nové vymedzenie pracovných miest a celkovú transformáciu trhu práce; zdôrazňuje, že je potrebné, aby nadchádzajúca aktualizácia akčného plánu na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv a nový plán pre kvalitné pracovné miesta zahŕňali súbor konkrétnych legislatívnych a nelegislatívnych opatrení, ktoré skutočne zlepšia pracovné podmienky, zdravie a bezpečnosť, pokrytie kolektívnym vyjednávaním a odbornú prípravu a zručnosti pracovníkov a samostatne zárobkovo činných osôb; zdôrazňuje, že takéto opatrenia poskytujú aj príležitosť na podporu zamestnávateľov v Únii, najmä MSP, aby si udržali a zlepšili svoju konkurencieschopnosť poskytnutím jasného rámca na predvídanie a riadenie zmien v partnerstve s pracovníkmi a na investovanie do odborného vzdelávania a prípravy (OVP), zvyšovania kvalifikácie a rekvalifikácie pracovníkov s cieľom riešiť nedostatok zručností a pracovnej sily, ktorý brzdí produktivitu a rast;

3. vyzýva Komisiu, aby po konzultácii so sociálnymi partnermi navrhla smernicu s cieľom zabezpečiť spravodlivú transformáciu vo svete práce a uľahčiť prechod Únie na udržateľné, klimaticky neutrálne a digitálne hospodárstvo; domnieva sa, že táto smernica by mala obsahovať opatrenia, ktorými sa okrem iného zabezpečí:

   a) osobitný rámec na predvídanie a riadenie zmien prostredníctvom včasného informovania pracovníkov a ich zástupcov a konzultácií s nimi, sociálneho dialógu a kolektívneho vyjednávania;

   b) individuálne právo na bezplatnú odbornú prípravu pracovníkov počas pracovného času;

   c) vytvorenie národných stratégií spravodlivej transformácie;

   d) rozvoj programov na podporu podnikania a presadzovanie plánov transformácie na úrovni podniku;

   e) monitorovacia štruktúra, ktorá umožní strategický výhľad;

4. zdôrazňuje, že predvídanie a riadenie zmien je pre zamestnávateľov aj pracovníkov mimoriadne dôležité na úspešné zvládnutie zelenej transformácie a účinné riešenie hospodárskych výziev spôsobených nepriaznivými geopolitickými udalosťami; zdôrazňuje, že plánovanie transformácie môže aktívne predchádzať prepúšťaniu, budovať dlhodobú odolnosť podnikov a čo najlepšie využívať dostupné zdroje; zdôrazňuje, že plány sa musia vypracovať v rámci sociálneho dialógu pri plnom rešpektovaní práva na informácie a konzultácie; v tejto súvislosti vyzýva na preskúmanie legislatívneho rámca v oblasti informovania a konzultácií s cieľom zabezpečiť, aby bol vhodný na daný účel v kontexte dvojakej transformácie;

zdôrazňuje, že treba poskytnúť podnikom stimuly na vypracovanie ich vlastných plánov transformácie;

5. zdôrazňuje, že nedostatok kvalifikovaných pracovníkov možno zmysluplne zmierniť len riešením dostupnosti a prístupnosti príležitostí na odbornú prípravu; zdôrazňuje, že hlavnými prekážkami pre pracovníkov, ktorí sa chcú zúčastniť na ďalšej odbornej príprave, sú harmonogram odbornej prípravy, rodinné povinnosti a náklady[7]; je pevne presvedčený, že individuálne právo na bezplatnú odbornú prípravu pracovníkov, a to počas pracovného času môže prekonať tieto prekážky pre pracovníkov a zabezpečiť predvídateľnú a stabilnú ponuku kvalifikovaných pracovníkov pre zamestnávateľov;

6. zdôrazňuje, že je potrebné, aby členské štáty podporovali podniky a pracovníkov stanovením celkových stratégií a politík pre spravodlivú transformáciu na vnútroštátnej úrovni; zdôrazňuje, že v takýchto národných stratégiách by sa mal identifikovať vplyv transformácie na jednotlivé odvetvia a pracovnú silu a mal by sa v nich stanoviť komplexný a prierezový súbor opatrení na zmiernenie tohto vplyvu; zdôrazňuje význam rozvoja dlhodobej vízie a stratégie pre miestnu hospodársku transformáciu zapojením verejných a súkromných aktérov a občianskej spoločnosti; zdôrazňuje, že na udržanie pracovníkov a vytváranie kvalitných pracovných miest sú potrebné priame investície do inovácií a zvyšovania regionálnej atraktívnosti prostredníctvom modernizácie infraštruktúry, verejných služieb a vybavenosti;

7. pripomína, že MSP sú hlavnými tvorcami udržateľnej miestnej zamestnanosti; zdôrazňuje, že treba uľahčiť prístup MSP k financovaniu transformácie, a to aj tým, že sa im umožní vytvárať zoskupenia s cieľom získať prístup k finančným prostriedkom a technickej pomoci na navrhovanie projektov a zabezpečenie súladu s predpismi; naliehavo vyzýva členské štáty a regionálne orgány, aby vytvorili a posilnili programy na podporu podnikania v postihnutých regiónoch s cieľom pomôcť startupom a MSP rásť a dosahovať úspechy; zdôrazňuje, že investičné stimuly môžu pomôcť prilákať podniky do zraniteľných regiónov;

8. konštatuje, že chýbajú presné údaje o počte pracovných miest stratených, vytvorených alebo ovplyvnených dvojakou transformáciou; zdôrazňuje, že pre účinné politické opatrenia je dôležité predvídať zmeny na trhu práce a trendy v oblasti potrieb zručností; vyzýva na zriadenie plnohodnotného strediska EÚ pre monitorovanie spravodlivej transformácie s cieľom zhromažďovať príslušné údaje a analyzovať vplyv politík v oblasti transformácie;

9. vyzýva na doplnenie navrhovanej smernice o prepracovaný Fond na spravodlivú transformáciu na programové obdobie po roku 2027, ktorý by fungoval podľa zásad zdieľaného riadenia a partnerstva so zvýšeným rozpočtom; zdôrazňuje, že nový fond by mal podporovať zamestnávateľov pri zabezpečovaní práva pracovníkov na odbornú prípravu, ako aj pri zavádzaní plánov transformácie na úrovni podnikov; naliehavo žiada, aby financovanie transformácie zahŕňalo sociálne podmienky na podporu začlenenia;

10. vyzýva členské štáty, aby zabezpečili dostatočné financovanie kvalitných programov odborného vzdelávania a prípravy ako dlhodobú investíciu do produktivity, rastu a

[7] Vývoj v oblasti zamestnanosti a sociálnej situácie v Európe 2024, Európska komisia, s. 20.

konkurencieschopnosti pracovníkov a podnikov; vyzýva členské štáty, aby s podporou Komisie strategicky využívali existujúce nástroje Únie na realizáciu únie zručností, najmä záruky získania zručností; vyzýva členské štáty, aby zvýšili využívanie príjmov z vnútroštátnych systémov obchodovania s emisiami na odbornú prípravu pracovníkov a prerozdelenie pracovnej sily; vyzýva Komisiu, aby preskúmala a vydala usmernenia o tom, ako môžu verejno-súkromné partnerstvá medzi členskými štátmi a podnikmi financovať odbornú prípravu, rekvalifikáciu a zvyšovanie úrovne zručností pracovníkov, najmä právo na odbornú prípravu jednotlivých pracovníkov;

11. zdôrazňuje, že silné záchranné sociálne siete a systémy sociálnej ochrany sú nevyhnutné na podporu pracovníkov počas prechodných období; vyzýva členské štáty, aby modernizovali a posilnili svoje systémy a služby sociálnej ochrany s cieľom zabezpečiť odolnosť voči otrasom vyplývajúcim z dvojakej transformácie, ktorá ovplyvňuje trh práce;

12. zdôrazňuje, že vplyv na zamestnanosť sa bude líšiť v závislosti od regiónov a obyvateľstva; v tejto súvislosti zdôrazňuje potrebu zapojiť miestnych občanov a zainteresované strany a posilniť ich postavenie, aby boli aktívnymi aktérmi transformácie; zdôrazňuje, že verejné orgány sa musia zapojiť do strategických konzultácií a spolupráce so sociálnymi partnermi počas riadenia transformácie; zdôrazňuje, že zmysluplnú účasť možno zabezpečiť prostredníctvom konzultácií v počiatočnej fáze a jasných mandátov a hlasovacích práv pre sociálnych partnerov, MSP, občiansku spoločnosť a mládež v regionálnych koordinačných orgánoch;

13. vyzýva Komisiu, aby do 31. januára 2027 na základe článku 153 ods. 2 písm. b) v spojení s článkom 153 ods. 1 písm. a), b), e) a h) ZFEÚ predložila návrh smernice o spravodlivej transformácii vo svete práce, v súlade s odporúčaniami uvedenými v prílohe;

14. domnieva sa, že finančné dôsledky vyžiadaného návrhu by sa mali pokryť z existujúcich vyčlenených rozpočtových prostriedkov;

15. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie a sprievodné odporúčania Komisii a Rade.

PRÍLOHA K NÁVRHU UZNESENIA:
ODPORÚČANIA K OBSAHU VYŽIADANÉHO NÁVRHU

Európska smernica o spravodlivej transformácii vo svete práce: zabezpečenie vytvárania pracovných miest a revitalizácia miestnych hospodárstiev

Európsky parlament sa domnieva, že budúci legislatívny návrh smernice o spravodlivej transformácii vo svete práce: zabezpečenie vytvárania pracovných miest a revitalizácia miestnych hospodárstiev by sa mal riadiť týmito zásadami a cieľmi:

Odporúčanie 1: Všeobecný cieľ návrhu

Všeobecným cieľom návrhu je vytvoriť rámec politických opatrení Únie, ktoré možno zaviesť do praxe v regiónoch postihnutých zelenou a digitálnou transformáciou, s cieľom zabezpečiť sociálne spravodlivú a inkluzívnu transformáciu a vytváranie kvalitných pracovných miest.

Odporúčanie 2: Forma návrhu

Návrh by mal mať formu smernice.

Vzhľadom na potrebu komplexného balíka opatrení potrebných na dosiahnutie tohto cieľa by návrh mal obsahovať prvky v týchto oblastiach:

a) pracovné podmienky;
b) integrácia osôb vylúčených z trhu práce;
c) informovanie a konzultácie s pracovníkmi;
d) zlepšovanie pracovného prostredia s cieľom chrániť zdravie a bezpečnosť pracovníkov.

Odporúčanie 3: Predmet návrhu

Návrh by sa mal zamerať na tieto politické opatrenia:

a) vytvorenie osobitného rámca na predvídanie a riadenie zmien v regiónoch a odvetviach, ktoré prechádzajú transformáciou, na základe zásad informovania a konzultácií, sociálneho dialógu a kolektívneho vyjednávania;

b) na základe preskúmania legislatívneho rámca zabezpečiť, aby sa v kontexte transformácie účinne uplatňovalo právo pracovníkov a ich zástupcov na informácie a konzultácie;

c) zavedenie individuálneho práva na bezplatnú odbornú prípravu pracovníkov a počas pracovného času;

d) vytvorenie národných stratégií spravodlivej transformácie s osobitným zameraním na rozvoj dlhodobej vízie pre miestne hospodárstva a pracovnú silu vo všetkých postihnutých regiónoch;

e) rozvoj podporných programov pre podniky, najmä MSP a miestnych aktérov, s cieľom podporiť vytváranie pracovných miest na miestnej úrovni;

f) zabezpečenie zosúladenia ponuky pracovnej sily a zručností s dopytom po nich prostredníctvom kombinovaného využívania informácií o trhu práce, posilnenej spolupráce miestnych aktérov s poskytovateľmi odbornej prípravy a podpory plánov transformácie na úrovni podnikov;

g) vytvorenie monitorovacej štruktúry na zabezpečenie strategického výhľadu v súvislosti s vplyvmi transformácie a vývojom na trhu práce.

PRÍLOHA: VYHLÁSENIE O POSKYTNUTÝCH INFORMÁCIÁCH

V súlade s článkom 8 prílohy I k rokovaciemu poriadku spravodajkyňa vyhlasuje, že do svojej správy zahrnula informácie k záležitostiam týkajúcim sa predmetu spisu, ktoré jej počas prípravy návrhu správy poskytli títo zástupcovia záujmových skupín, na ktorých sa vzťahuje medziinštitucionálna dohoda o povinnom registri transparentnosti[1], alebo títo zástupcovia verejných orgánov tretích krajín vrátane ich diplomatických misií a veľvyslanectiev:

1. Zástupcovia záujmových skupín, na ktorých sa vzťahuje medziinštitucionálna dohoda o povinnom registri transparentnosti
European Trade Union Confederation (ETUC)
2. Zástupcovia verejných orgánov tretích krajín vrátane ich diplomatických misií a veľvyslanectiev
-

Vypracovanie uvedeného zoznamu je vo výlučnej zodpovednosti spravodajkyne.

Ak sú v zozname uvedené mená, funkcie alebo mená a funkcie fyzických osôb, spravodajkyňa vyhlasuje, že predložila dotknutým fyzickým osobám oznámenie Európskeho parlamentu o ochrane údajov č. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), v ktorom sa stanovujú podmienky spracúvania ich osobných údajov a práva súvisiace s týmto spracúvaním.

[1] Medziinštitucionálna dohoda z 20. mája 2021 medzi Európskym parlamentom, Radou Európskej únie a Európskou komisiou o povinnom registri transparentnosti (Ú. v. EÚ L 207, 11.6.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).